

P. N. Fedoseev, S. M. Kovalev, V. G. Panov]].
Moscow.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ТАРАН Альона Михайлівна – аспірант факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: соціальна політика, молодіжна робота, соціальна робота, інклюзивна освіта, тренінгові технології.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

TARAN Aliona Mikhailivna – Post-Graduate Student of the Faculty of Social and Psychological Education of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

Circle of scientific interests: social policy, youth work, social work, inclusive education, training technologies.

*Рецензент – д. п. н. професор Радул О. С.
Стаття надійшла до редакції 23. 09. 2018 р.*

УДК 678. 56

ЧИРКІНА Світлана Володимирівна – викладач фортепіано Канівського коледжу культури і мистецтв
e-mail: pednauk@ukr.net

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОЇ МОДЕЛІ СУЧАСНОГО НАВЧАЛЬНОГО ВОКАЛЬНО-ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ ЯК ЗАСІБ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У сучасному суспільстві, схильному до частих реформ, криз, як економічних, так і політичних, на перший план виходять проблеми духовно-морального виховання учнівської молоді. До них відносяться: падіння загального рівня культури, руйнування традиційних норм і цінностей, відчуження від національних коренів, яке полягає у втраті моральних орієнтирів, збереження поваги до рідної мови, до культури і культурних цінностей, до пам'яті предків і кожній сторінці історії рідної країни. Суспільство лише тоді здатне ставити і вирішувати масштабні національні завдання, коли у нього є загальна система моральних орієнтирів. На жаль, втрата загальнолюдських цінностей, крах надій на майбутнє визначають духовну ситуацію в сучасному суспільстві. На нашу думку, побудова компетентісної моделі роботи з навчальними хоровими колективами дозволить розвинути морально-етичні якості студентської молоді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема, що стосується вокально-хорового співу присвячено багато досліджень вітчизняних науковців, серед яких слід згадати у першу чергу І. Бермес, І. Зеленецьку, К. Кабріль, С. Федюру та інших. З переліку навчально-методичних посібників, які стосуються вокально-хорової роботи, виділяються праці І. Зеленецької. Особливістю даних посібників є їхня спрямованість на розширення репертуару, окреслення його визначальної ролі в розвитку та духовному збагаченні дітей та молоді.

Однак багато дослідників відзначають, що в сучасній соціально-культурній ситуації істотно знизився виховно-педагогічний потенціал закладів культури, засобів масової інформації, літератури і мистецтва.

Значною мірою до цього призвів зазначений в останні десятиліття активний процес розвитку засобів масової інформації та сучасних комп'ютерних технологій, що спричинило за собою значне розширення і перетворення інформаційного теле- радіо- та Інтернет простору, які являються фактором найсильнішого впливу на світогляд і формування духовності та моральності молодих людей.

Метою статті є побудова компетентісної моделі роботи з навчальним вокально-хоровим колективом як фактору духовно-морального виховання і професійного становлення студентської молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як зазначає Н. Ашиток, обґрунтування компетентісного підходу перебуває ще на стадії розробки. Невизначеним залишається саме поняття «компетенція», що зумовлено багатоманітністю аспектів її розуміння: загальнонавчальним, психологічним, педагогічним.

В ході роботи програми TUNING, в якій взяли участь понад 100 університетів з 16 країн, які підписали Болонську декларацію, було виділено кілька груп компетенцій:

І. загальні компетенції:

1) інструментальні компетенції, які включають когнітивні здібності, здатність

розуміти і використовувати ідеї та міркування; методологічні здатності, здатність розуміти і керувати навколишнім середовищем, організувати час, вибудовувати стратегії навчання, прийняття рішень і вирішення проблем; технологічні вміння, вміння, пов'язані з використанням техніки, комп'ютерні навички та здібності інформаційного управління; лінгвістичні вміння, комунікативні компетенції.

2) Міжособистісні компетенції, тобто індивідуальні здібності, пов'язані з умінням виражати почуття і стосунки, критичним мисленням і здатністю до самокритики, а також соціальні навички, пов'язані з процесами соціальної взаємодії і співпраці, умінням працювати в групах, приймати соціальні та етичні зобов'язання.

3) системні компетенції, тобто поєднання розуміння, відносини і знання, що дозволяє сприймати, яким чином частини цілого співвідносяться один з одним і оцінювати місце кожного з компонентів в системі, здатність планувати зміни з метою вдосконалення системи і конструювати нові системи

II. спеціальні (професійні) компетенції.

Рада Європи визначила п'ять груп ключових компетенцій, формуванню яких надається важливе значення в підготовці молоді: політичні та соціальні компетенції; міжкультурні компетенції; комунікативна компетенція; соціально-інформаційна компетенція; персональна компетенція тощо.

Говорячи про хорові колективи і їхній потенціал в питаннях духовно-морального виховання, варто почати з розгляду таких понять, як навчальний і аматорський хоровий колектив у додатковій освіті. У світовій практиці існує загальноприйнята типологічна структура, що поділяє хорові колективи за основними характеристиками.

Аматорський хор – це колектив, створений при будинках і палацах культури, закладах додаткової загальної освіти. Головним завданням діяльності аматорських колективів є залучення до хорового виконавського мистецтва, розширення музичного кругозору, інтелектуальне і духовне виховання особистості.

Навчальні хори існують в музичних освітніх закладах середньої та вищої ланки. Головною рисою, що відрізняє навчальний хор від аматорського колективу, є підготовка майбутніх фахівців в області хорового мистецтва. У зв'язку з цим організація діяльності навчального хорового колективу побудована на основних принципах хорової педагогіки і строго регламентована державними стандартами, а також навчальними програмами освітнього закладу.

Однак навчальний хор є прекрасним середовищем не тільки для професійного становлення, а й для духовно-морального виховання.

Аналізуючи діяльність навчальних колективів вищих і середніх музичних навчальних закладів в Україні, можна сказати, що великий відсоток з них не є концертними колективами і не має досить великого і різноманітного репертуару, що веде до їх незатребуваності в міських і районних концертних заходах. Безумовно, формування репертуарної політики – складне завдання, що стоїть перед керівником навчального колективу, особливо якщо він ставить перед собою не тільки педагогічні, а й виховні цілі, а також реалізацію і розширення творчого потенціалу колективу.

Багаторічний досвід роботи дозволив сформулювати особливу компетентісну модель організації роботи з навчальним хоровим колективом і сформулювати ряд першорядних цілей і завдань.

Справедливо було б дати визначення і процесу навчання в хорі. Процес навчання майбутніх спеціалістів в хоровому колективі є квінтесенція отримання практичних навичок, духовно-морального виховання, формування педагогічної та комунікативної культури. Саме в такому взаємозв'язку формується високопрофесійна особистість майбутнього керівника колективу.

Прийняті до уваги і перераховані компетенції потребують короткої характеристики:

1) загальнонаукові компетенції мають на увазі наукову грамотність керівника колективу, зумовлюють зв'язок теоретичної підготовки з практичною діяльністю;

2) загальнокультурні компетенції відображають необхідний рівень сформованості культурно-етичних норм і громадянської позиції керівника, обумовлюють їх зв'язок з практичною діяльністю.

Перераховані вище компетенції відображені в державних освітніх стандартах і є основою для практичної діяльності в будь-якій області. Описані в таблиці інструментальні компетенції є авторськими, сформульовані для роботи з хором студентів Канівського коледжу культури і мистецтва. Розглянемо їх докладніше:

1. Уміння структуровано організувати репетиційний процес, заснований на модульному підході.

В даному випадку модульний підхід розглядається як створення модулів (блоків) репетиції, кожен з яких несе особливе завдання і функцію. Модулі діляться на базові (що не підлягають змінам) і окремі, які можуть

використовуватися в різній послідовності залежно від завдань конкретної репетиції. У базові модулі включені основні елементи роботи з хором, в окремі входить робота з репертуаром. Кожен окремих модуль являє собою роботу з певним набором творів. Також існує вільний модуль, який використовується при необхідності швидкого вивчення нового матеріалу і підготовки до концертного виступу. Всі модулі строго обмежені часовими рамками.

2. Готовність до формування репертуарної політики, що відповідає навчальним і творчим завданням.

Проблема підбору репертуару є складним завданням особливо для керівника студентського колективу. Основна складність полягає в тому, що обраний музичний матеріал в даному колективі повинен вирішувати відразу велику кількість завдань. Це пов'язано з тим, що студентський хоровий колектив здійснює навчальну і активну концертну діяльність, а також є базою для підготовки студентів старших курсів до державного іспиту.

3. Здатність організувати концертно-гастрольний графік, вибудувати систему взаємовідносин з установами культури свого регіону і за його межами.

Вибудовування концертно-гастрольного графіка є необхідною ланкою в роботі з колективом. Чітке планування дозволяє успішно реалізувати концертну діяльність не на шкоду діяльності навчальної.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Перераховані в даній статті інструментальні компетентності та їх поєднання з загальнонауковими і загальнокультурними компетенціями дозволяють хору студентів Канівського коледжу культури і мистецтв бути затребуваним навчальним концертним хором, що дає в рік більше 40 концертів, що є недосяжним результатом для багатьох навчальних колективів, а також готувати професійні кадри, що володіють не тільки прекрасними теоретико-практичними навичками, а й сформованими духовно-моральними цінностями.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Ашиток Н. Компетентнісний підхід як методологія професійної підготовки фахівців у вищій школі. Людинознавчі студії: збірник наукових праць ДДПУ імені Івана Франка. Серія: Педагогіка (3), 2016. – С. 4–10.
2. Бермес І. Л. Хоровий спів як виховний засіб: теоретичний аспект. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. 2008. К.: – С. 150–156.
3. Говриш Н, Брежнева О. Засоби оптимізації засвоєння майбутніми педагогами

теоретичних знань у процесі вивчення фахових дисциплін. Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. Серія Педагогіка. 2017. – С. 44–53.

4. Зеленецька І. О. Співають діти: Питання репертуару в дитячому хорі, методика роботи. Програми для хору молодшого, середнього та старшого віку: метод. посіб. для керівників дит. хорових колективів, вчителів музики загальноосвітніх шкіл, студ. муз.-пед. і-тів муз.-пед. навч. Київ: Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. 2000. – К.: – 46 с.

5. Иванов Д. А. Компетентности и компетентный подход в современном образовании. Москва. 2007. Чистые пруды. – 203 с.

6. Кабриль К. В. Особливості формування ціннісних компетентностей майбутніх вчителів музики в процесі диригентсько-хорової підготовки. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія Психолого-педагогічні науки. № 6, 2012. К.: – С. 169–173.

7. Осеннева М. С., Самарин В. А., Уколова Л. И. Методика работы с детским вокально-хоровым коллективом: Учеб. пособие для сред. и высш. пед. учеб. завед. Москва: Академия. 1999. – 346 с.

REFERENCES

1. Ashytok, N. (2016). *Kompetentnisnyy pidkhd yak metodolohiya profesiynoyi pidhotovky fakhivtsiv u vyshchii shkoli*. [Competency approach as a methodology for professional training in higher education]. Lviv.
2. Bermes, I. L. (2008). *Khorovyy spiv yak vykhovnyy zasib: teoretychnyy aspekt*. [Choral singing as a remedy: the theoretical aspect]. Kyiv.
3. Hovrysh, N; Brezhnyeva, O.; (2017). *Zasoby optymizatsiy zasvoyennya maybutnimy pedahohamy teoretychnykh znan' u protsesi vyvchennya fakhovykh dystsyplyn*. [Tools for optimization of future teachers' acquisition of theoretical knowledge in the process of studying specialized disciplines]. Lviv.
4. Zelenets'ka, I. O. (2000). *Spivayut' dity: Pytannya repertuaru v dytyachomu khori, metodyka roboty*. [Children sing: Questions about the repertoire in the choir, method of work]. Kyiv.
5. Yvanov, D. A. (2007). *Kompetentnosty y kompetentnotnyy podkhd v sovremennom obrazovanny*. [Competence and competent approach in modern education]. Moskva.
6. Kabryl', K. V. (2012). *Osoblyvosti formuvannya tsinnisnykh kompetentnostey maybutnikh vchyteliv muzyky v protsesi dyryhent-s'ko-khorovoyi pidhotovky*. [Features of formation of valuable competences of future teachers of music in the process of conducting-choral training]. Kyiv.
7. Osenneva, M. S., Samaryn, V. A., Ukolova, L. Y. (1999). *Metodyka raboty s det'skym vokal'no-khorovym kollektivom*. [Methodology of work with the children's vocal and choir collective]. Moscow.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЧИРКІНА Світлана Володимирівна – викладач фортепіано Канівського коледжу культури і мистецтв.

Наукові інтереси: підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

CHIRKINA Svitlana Volodymyrivna – Vkladach Fortepiano Kanivskogo College College of Culture and Mycestv.

Circle of scientific interests: pidgotovka Maybutnogo sochitel muzicheskogo mysttstva.

*Рецензент – д. п. н. професор Шандрюк С. І.
Стаття надійшла до редакції 09. 09. 2018 р.*

УДК 37.013:658

ЧОРНОГОР Наталія Олексіївна – аспірант, викладач кафедри менеджменту, економіки, права та туризму, Льотна академія Національного авіаційного університету
e-mail: Cornogor1970@ukr.net

**МЕТОД CASE-STUDY, ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ
КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми Педагогічна практика сьогодення активізувала проблеми пошуку та використання інноваційних технологій у процесі підготовки менеджерів зовнішньоекономічної діяльності. Посилена орієнтація системи вітчизняної освіти на входження у світовий освітній простір зумовила загострення уваги до питань професійної освіти в галузі міжнародного управління, переосмислення цілей, змісту, принципів, засобів і методів їх навчання. Теоретико-практичні дослідження в цій сфері націлені на пошук нових моделей і технологій навчання, які сприяють найповнішому виявленню та реалізації соціально розвиваючого потенціалу у якості професійної компетентності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій Професійної діяльності менеджера, розглядаючи її з погляду функціонального підходу свої труди присвятили такі дослідники, як І. Волков, Р. Кричевський, О. Кузьмін, С. Мартинов, Х. Мінцберг, І. Багрова, Ю. Бовтру, визначаючи низку функцій, серед яких: адміністративна, стратегічна, експертно-консультативна, представницька, виховна, інноваційна, комунікативно-регулююча, дисциплінарна.

Закон «Про зовнішньоекономічну діяльність» [2] визначає основні правові та організаційні засади здійснення ЗЕД в Україні і спрямований на удосконалення правового регулювання усіх видів ЗЕД, включаючи зовнішню торгівлю, економічне, науково-технічне співробітництво, надання послуг відповідно до загально визначених засад, принципів, норм і правил міжнародної торгівлі

та зобов'язань, взятих Україною в рамках міжнародних угод.

Проблемі менеджменту ЗЕД, та професійній значущості менеджерів ЗЕД присвятили свої праці такі науковці, як: Е. Печерська, А. Зобов, Л. Белкер, Ю. Бригхем, Л. Гаспенський, П. Друкер, Л. Хілл, О. Кожушко, М. Реуцький та ін., виділяючи професійні та особистісні якості управлінців-міжнародників.

Конфлікт, як найгостріший спосіб вирішення важливих протиріч, що виникають в процесі взаємовідносин сторін розглядають такі вчені, як: А. Анцупов, А. Шипілов, Г. Ложкін, Н. Пов'якель, Н. Коломінський, Т. Дуткевич, Н. Гришина, Б. Волков, Н. Волкова, Л. Цой, Т. Попова, І. Бобрешова, Т. Чувашова, Ж. Мугалова, М. Мексон, М. Альберт, Ф. Хелоури та ін..

Конфліктологічна культура, як складова професійної культури розглядається у наукових працях С. Банікіної, Н. Підбуцької, Н. Самсонової, О. Щербакової, О. Дзiani, Б. Хасана, Т. Черняєвої та ін. Аналіз літератури та наукових праць дозволяє констатувати відсутність сучасних досліджень, присвячених комплексному розгляду змісту і специфіки конфліктологічної культури менеджерів ЗЕД в нових соціально-економічних умовах та її ролі у становленні їх як професіоналів.

У сучасній психолого-педагогічній літературі формувати конфліктологічну культуру пропонується не тільки традиційними методами, а й інтерактивними технологіями, зокрема, застосовуючи кейс-стаді, які спрямовані на різнобічний розвиток компетентності в умовах взаємодії.

Серед зарубіжних учених, які